

בס"ד

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת שלח

תורה

המדבר לשון הרע פוגם את נפשו

במדבר פרק יג (א) וַיִּדְבֹר יִקְוֶקֶ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) עֲלוּ לָךְ אַנְשִׁים וַיִּתְרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶזְוֹד אִישׁ אֶזְוֹד לְמִטָּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כָל נְשִׂיא בְהֵם:

ופרש"י במדבר פרק יג פסוק (ב) שלח לך אנשים, למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקחה על עסקי דבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר: והן דברי המדרש (במדבר רבה פרשה טז פ"ו).

שאלות:

א { וראיתי במעינה של תורה דיש להקשות מה הטענה שלא לקחו מוסר, כיצד אפשר ללמוד ממעשה מרים שדיברה על משה רבנו שהוא אדם וגם המנהיג של בני, ואילו המרגלים דיברו על הארץ שהיא דבר דומם ולא שייך כלל פגיעה ומניין שאסור?

ב { עוד קשה מדוע נאמר ראו ולא לקחו מוסר, מה הוא לשון ראו הרי רק שמעו?

האיש משה עניו מכל איש אשר על פני האדמה:

ותירץ הרמב"ם בהלכות טומאת צרעת פרק טז הלכה י האריך לבאר את חטא מרים והלקח הנלמד, וז"ל בא"ד והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר והאיש משה ענו מאד ואע"פ כן מיד נענשה בצרעת קל וחומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות עכ"ל.

ולפי"ז היות ומרים דיברה במשה אשר עליו נאמר והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה, והיות והוא החשיב עצמו ממש כאדמה ולא איכפת לו מעלבונו, מכל מקום וישמע ד' אשר דיברו וכעס עליהם.

ולכן שפיר יכלו ללמוד ממעשה מרים, וגם מובן בזה אשר הקב"ה אמר למשה שלח לך לדעתך. רומז שהשליחות נעשית לפי שיטתך שהנך חושב עצמך כעפר ויכולים ללמוד ממך מוסר על א"י.

ומה שכתוב שהם ראו מפני הצרעת של מרים, שאילו לא היו רואים אפשר שזה יסורים של אהבה ולא כעונש על לה"ר, אולם אחרי שראו הרי סימן שזה עונש על לה"ר והיה להם ללמוד מוסר.

אולם עדיין יד הדוחה והמקשה נטויה שסוף סוף היא דיברה על בן אדם שיש לו רגשות וק"ו על גדול הדור כיצד ניתן להשוות וללמוד על קרקע?

חובת הכרת הטוב לדומם:

ונראה לי שבבהקדם שמצינו בתורה לאוין ואיסורין גם כאשר אין הזולת נפגע ומצטער כדוגמת לא תשנא אחיך בלבבך אפילו שכלפי חוץ נוהג בדידות, וכן מצינו חובת הכרת הטוב גם לדומם כמבואר בגמרא ב"ב דף צב ע"ב שלומדת מניין נלקח האימרה שבפי בני אדם שבור ששתיית ממנו מים אל תזרוק בו אבן, ומבאר הגמרא היות ומצינו בתורה לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו, ולכאורה הדבר צריך ביאור כיצד התורה מצוה אותנו לא לתעב מצרי בגלל שהתגוררנו בארצו והרי הם נשתעבדו בישראל בפרך והרגו ושחטו והתעללו בישראל ובתור עבדים החזיקו אותם בארצם ומה שייך הכרת הטוב באופן כזה?

האיסור בדומם מפני שפוגם נפשו:

אלא התורה מלמדת אותנו שחובת הכרת הטוב אינה נמדדת רק כלפי וביחס לנוותן שאם היה כך נכון הדבר שלמצרים לא מגיע שום יחס של הכרת הטוב, אולם התורה מלמדת אותנו שחובת האדם לא להשחית את

רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-90966001 • fax: 972-39337941 • 13 shamai st' elad 40800

www.orhamelech.org rabi.m.malka@orhamelech.org

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

נפשו ואם יתעב מצרי הרי הוא בועט במקום שהתגורר בו וזה פוגם את נפשו, ולכן מכאן אנו למדים שאם שתית מים מבור אל תזרוק בו אבן לא מפני שהבור נפגע אלא מפני שהוא משחית ופוגם את נפשו בזה שבועט בדבר שנהנה ממנו.

לא תקלל חרש:

כמו כן מציינו לא תקלל חרש וכתב בספר המצות לרמב"ם מצות לא תעשה שיז ו"ל בא"ד ואולי היה עולה במחשבתנו כי תכלית מה שנאסר לנו קללת איש מישראל כשיהיה שומע אותה, למה שישגיגהו מן הצער והכאב, אבל קללת חרש אחר שלא ישמע ושלא יכאב בו שלא יהיה חוטא בזה, הנה הודיענו שהוא אסור והזהיר ממנו. כי התורה לא הקפידה בענין המקולל לבד אבל הקפידה בענין המקלל גם כן שהזהירה שלא יניע נפשו אל הנקמה ולא ירגילה לכעוס עכ"ל.

נמציינו למדים מכל הנ"ל שהתורה מצוה את האדם מלבד שצריך להימנע מנזק וצער לחברו גם חייב לשמור את נשמתו ונפשו מנזק והשחתת המידות כיון שהוא פוגם את נפשו.

הלימוד ממעשה מרים שהמדבר לה"ר פוגם נפשו:

ובזה יובן היטב מדרש חז"ל על סמיכות פרשת שלח למעשה מרים ללמדנו שראו את משעה מרים ולא למדו מוסר, וביאור הדברים כיון שמדובר במשה רבנו שאינו נפגע כיון שהיה עניו מכל איש אשר על פני האדמה, אם כן נוכל לומר שכל איסור לשון הרע הוא בגלל שגורם נזק וצער לחברו, אך כיון שמרים נעשה בגלל משה שאצלו בטוח לא נעשה לו שום צער בהכרח שאיסור לשון הרע הוא גם מפני שמשחית ופוגם את נפשו כאשר מדבר רע על חברו ולכן גם אם אין שום צער לחבר אסור לדבר, וממילא המרגלים היו צריכים להבין שאסור להם לדבר על הארץ אפילו שאין לארץ שום צער מפני שהם משחיתים ופוגמים את נפשם ונשמתם.

ולכן חובה על כל אדם לשמור את נפשו ואת בני ביתו להרגילם להימנע מדברי לשון הרע לא רק מפני הנזק שעושים לאחרים אלא בעיקר לנזק שהם גורמים לעצמם שפוגמים את נשמתם, ועל זה אמר דוד המלך שומר פיו ולשונו שומר מצרות "נפשו".

בידידות ואהבה
ובברכת שבת שלום ומבורך
מרדכי מלכא